

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Володимир ШАРАН

13 жовтня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія музики

Галузь знань: **02 Культура і мистецтво**

Спеціальність: **025 Музичне мистецтво**

Освітньо-наукова програма: **Музичне мистецтво**

Статус дисципліни: **вибіркова**

Навчально-науковий **інститут музичного мистецтва**

Кафедра **методики музичного виховання та диригування**

Мова навчання: **українська**

Дані про вивчення дисципліни:

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин						Самостійна робота	Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Залік			Екзамен	
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Очна	II	III	4/120	46	16	-	-	30	74	-	+	-	

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки **доктора філософії (50 кредитів ЄКТС)**.

Розробники: Вікторія ПОЛЮГА, кандидат філософських наук, доцент
Зоряна ЛАСТОВЕЦЬКА-СОЛАНСЬКА, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії музики Львівської національної музичної академії ім. М.В.Лисенка

Погоджено гарантом освітньо-наукової програми:

Ірина БЕРМЕС, доктор мистецтвознавства, професор

Схвалено на засіданні кафедри методики музичного виховання і диригування

Протокол № 7 від 9 вересня 2021 р.

Зав. кафедри Ірина БЕРМЕС

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового Інституту музичного мистецтва

Протокол № 6 від 29.09. 2021 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 8 від 13.10. 2021 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни зорієнтована на ознайомлення з науковим потенціалом мистецтвознавства у контексті сучасних надбань гуманітаристики, а саме – вивчення музики, музичного мистецтва як соціологічного феномену, що акцентує увагу на еволюцію форм побутування музики у суспільстві, розвитку музично-комунікативних процесів. Ідея курсу полягає у впровадженні методу соціологічного вивчення мистецтва у музичну практику, що передбачає як дослідження теоретичних проблем, так і емпіричні розвідки.

Загальними компетентностями вивчення курсу «Соціологія музики» є :

- Здатність до наукового пошуку, мистецько-філософського аналізу; визначення мети, наукової новизни, завдань та стратегії дослідження.

Фаховими компетентностями є:

- Здатність доцільно застосовувати новітні музикознавчі концепції, пояснювати сучасні культурні явища і процеси; усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва;

- Здатність до розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій соціокультурного та історичного розвитку, самостійного здійснення аналізу особливостей функціонування музичного твору у певному соціокультурному середовищі;

- Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в спеціальних музичних навчальних закладах різних рівнів; вільне користування комп'ютерними технологіями; спілкування з мистецькою та науковою спільнотами.

Програмними результатами навчання є:

- Розуміння специфіки музики як виду мистецтва;
- Знання основних музикознавчих і філософських теорій щодо музичного мистецтва;

- Розуміння впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва;

- Здатність до оволодіння та користування сучасними знаннями в галузевому та міждисциплінарному зв'язку;

- Уміння знайти необхідну інформацію з інформаційних джерел відповідно до проблеми дослідження, зокрема й іноземною мовою.

2.ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчається після таких дисциплін як: «Філософія як досвід мислення», «Проблеми виконавського музикознавства», «Проблеми сучасного музикознавства», паралельно з «Проблеми музичної герменевтики» чи «Соціокультурні виміри музичного мистецтва».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми здобувачі третього

(освітньо-наукового) рівня вищої освіти у результаті засвоєння навчальної дисципліни повинні

Знати:

- історичний розвиток музично-соціологічної думки;
- основні концепції музичної соціології у працях Т. Адорно, О. Серова, В. Стасова, Б. Яворського, Б. Астаф'єва;
- теоретичні проблеми музичної соціології;
- музичні жанри металу, хіп-хопу та християнського року як історичні приклади формування групової ідентичності.

Вміти:

- концептуалізувати соціологічний погляд на музику;
- розуміти музику як об'єкт обміну;
- виокремити моделі функціонування музики;
- осмислювати музику як простір для творення самоідентифікації та групової ідентичності;
- Розрізняти музику у контексті перформативних практик.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за такими шкалами оцінювання: національною, стобальною і ЄКТС. При цьому мінімальний рівень визначається за допомогою якісних критеріїв та їхнього трансформування в мінімальну позитивну оцінку щодо використовуваної числової (рейтингової) шкали.

А (90 – 100) – оцінка «відмінно» – «5» (*відмінне засвоєння навчального матеріалу з урахуванням можливих кількох неточностей*): отримує аспірант, який виявив ґрунтовні знання про: історичний розвиток музично-соціологічної думки; основні концепції музичної соціології у працях Т. Адорно, О. Серова, В. Стасова, Б. Яворського, Б. Астаф'єва; теоретичні проблеми музичної соціології; музичні жанри металу, хіп-хопу та християнського року як історичних прикладів формування групової ідентичності. Вміє концептуалізувати соціологічні погляди на музику; розуміти музику як об'єкт обміну; виокремити моделі функціонування музики; осмислювати музику як простір для творення самоідентифікації та групової ідентичності; розрізняти музику у контексті перформативних практик.

В (82 – 89) – оцінка «добре» – «4» (*вище середнього рівня володіння загальними та фаховими компетентностями*): отримує аспірант, який ґрунтовно засвоїв навчальний матеріал, проте припустився незначних помилок щодо вичерпності розкриття одного з питань, точності формулювань окремих теоретичних положень про: історичний розвиток музично-соціологічної думки; основні концепції музичної соціології у працях Т. Адорно, О. Серова, В. Стасова, Б. Яворського, Б. Астаф'єва; теоретичні проблеми музичної соціології; музичні жанри металу, хіп-хопу та християнського року як історичних прикладів формування групової ідентичності; концептуалізацію соціологічних поглядів на музику; музику як об'єкт обміну; моделі функціонування музики;

музику як простір для творення самоідентифікації та групової ідентичності; музику у контексті перформативних практик.

Знання аспіранта є достатньо глибокими, міцними, узагальненими.

С (75 – 81) – оцінка «добре» – «4» (*середній рівень володіння загальними та фаховими компетентностями*): отримує аспірант, який добре володіє навчальним матеріалом, переконливо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому основну та додаткову літературу, але допускає деякі помилки при визначенні певних дефініцій, недоліки у логічності висловлювань, обґрунтованості висновків, повноті чи лаконічності відповідей про: основні концепції музичної соціології у працях Т. Адорно, О. Серова, В. Стасова, Б. Яворського, Б. Астаф'єва; теоретичні проблеми музичної соціології; музичні жанри металу, хіп-хопу та християнського року як історичних прикладів формування групової ідентичності; концептуалізацію соціологічних поглядів на музику; музику як об'єкт обміну; моделі функціонування музики; музику як простір для творення самоідентифікації та групової ідентичності; музику у контексті перформативних практик.

С (75 – 81) – оцінка «добре» – «4» (*середній рівень володіння загальними та фаховими компетентностями*): отримує аспірант, який добре володіє навчальним матеріалом, переконливо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому основну та додаткову літературу, але допускає деякі помилки при визначенні певних дефініцій, недоліки у логічності висловлювань, обґрунтованості висновків, повноті чи лаконічності відповідей про: основні концепції музичної соціології у працях Т. Адорно, О. Серова, В. Стасова, Б. Яворського, Б. Астаф'єва; теоретичні проблеми музичної соціології; музичні жанри металу, хіп-хопу та християнського року як історичних прикладів формування групової ідентичності; концептуалізацію соціологічних поглядів на музику; музику як об'єкт обміну; моделі функціонування музики; музику як простір для творення самоідентифікації та групової ідентичності; музику у контексті перформативних практик.

Д (67 – 74) – оцінка «задовільно» – «3» (*задовільний рівень володіння загальними та фаховими компетентностями*): отримує аспірант, який на достатньому рівні засвоїв навчальний матеріал, однак під час відповіді допускає значну кількість помилок, уникає самостійних суджень і висновків. Суттєві неточності виникають при демонстрації засвоєних знань і умінь про: основні концепції музичної соціології у працях Т. Адорно, О. Серова, В. Стасова, Б. Яворського, Б. Астаф'єва; теоретичні проблеми музичної соціології; музичні жанри металу, хіп-хопу та християнського року як історичних прикладів формування групової ідентичності; концептуалізацію соціологічних поглядів на музику; музику як об'єкт обміну; моделі функціонування музики; музику як простір для творення самоідентифікації та групової ідентичності; музику у контексті перформативних практик.

Е (60 – 66) – оцінка «достатньо» – «3» (*рівень, що задовольняє мінімальні критерії володіння загальними та фаховими компетентностями*): отримує

аспірант, який недостатньо добре знає навчальний матеріал, має певні прогалини в розумінні окремих змістових блоків програми, його відповіді носять суто репродуктивний характер, без належного осмислення. Виявляє недостатній рівень засвоєння таких питань як: основних концепцій музичної соціології у працях Т. Адорно, О. Серова, В. Стасова, Б. Яворського, Б. Астаф'єва; теоретичних проблем музичної соціології; музичних жанрів металу, хіп-хопу та християнського року як історичних прикладів формування групової ідентичності; концептуалізації соціологічних поглядів на музику; музики як об'єкт обміну; моделей функціонування музики; музики як простору для творення самоідентифікації та групової ідентичності; музики у контексті перформативних практик.

FX (35 – 59) – оцінка «незадовільно» – «2» (з можливістю повторного складання): виставляється аспіранту, який не володіє значною частиною загальних і фахових компетентностей щодо навчального матеріалу, допускає суттєві помилки у відповідях на запитання, не виконав усіх видів навчальної роботи. Доопрацювання потребують основні змістові компоненти навчальної роботи, а саме питання: основних концепцій музичної соціології у працях Т. Адорно, О. Серова, В. Стасова, Б. Яворського, Б. Астаф'єва; теоретичних проблем музичної соціології; музичних жанрів металу, хіп-хопу та християнського року як історичних прикладів формування групової ідентичності; концептуалізації соціологічних поглядів на музику; музики як об'єкт обміну; моделей функціонування музики; музики як простору для творення самоідентифікації та групової ідентичності; музики у контексті перформативних практик.

F (0 – 34)) – оцінка «незадовільно» – «2» отримує аспірант, який фрагментарно володіє загальними та фаховими компетентностями, програмним матеріалом, що ускладнює орієнтацію в теоретичних аспектах навчальної дисципліни..

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант:

- участь у семінарському занятті (доповідь на питання плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії за темою заняття);
- співбесіда з лектором (фронтальна перевірка компетентності аспіранта);
- залік.

Відповіді на семінарських заняттях; співбесіда з лектором; залік.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Нарис історичного розвитку музично-соціологічної думки.

1.1. Концепція Курта Блаукopfа як засновника емпіризму в музичній науці:

1.2. Книга Макса Вебера «Раціональні і соціологічні основи музики» як етап становлення музично-соціологічного методу.

2. Основні концепції музичної соціології в працях дослідників

2.1. Основні ідеї музичної соціології Т. Адорно.

2.2. Проблеми соціальної природи музики в працях О. Серова та В. Стасова.

2.3. Музика як засіб спілкування в працях Б. Яворського.

2.4. Музично-соціологічні ідеї Б. Астаф'єва.

2.5. Музична соціологія: минуле і сьогодення.

3. Теоретичні проблеми музичної соціології

3.1. Музика як естетичний і соціологічний феномен.

3.2. Типологія публіки як предмет соціологічних досліджень.

3.3. Соціологічна природа жанру в музиці.

3.4. Проблеми розвитку музичних інтересів і жанрів в сучасній соціології музики.

3.5. Соціологічний метод у теоретичному музикознавстві.

4. Музичні жанри металу, хіп-хопу та християнського року як історичні приклади формування групової ідентичності

4.1. Хіп-хоп – передумови формування, шлях та характерні культурні особливості.

4.2. Соціо-економічні чинники становлення хіп-хопу як музичної домінанти сьогодення.

4.3. Християнський рок як приклад спроби втілення біблійних принципів в життя та його вплив на формування самоідентичності.

Перелік тем семінарських занять

1. Концептуалізація соціологічного погляду на музику.
2. Музика у контексті та часі – за М.Вебером і Ф.Болманом.
3. Музика як об'єкт обміну.
4. Актуалізація музикування через взаємодію з безпосереднім реципієнтом та функція біхейвіорального контролю.
5. Моделі функціонування музики – робоче використання, функції контролю, переконання та стимуляції.
6. Музика як простір для творення само ідентифікації та групової ідентичності.
7. Музика як середовище для формування самоідентичності.
8. Музика у контексті перформативних практик.
9. Формування самоідентичності у глобалізованому світі.
10. Християнський рок, хіп-хоп, метал як жанри що формують вплив на соціальну свідомість.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

У завдання для самостійної роботи аспірантів входить опрацювання лекційного та практичного матеріалу:

1. Концептуалізувати розуміння музики у контексті та часі через призму бачення М. Вебера та Ф.Болмана.
2. Ідентифікувати, яким чином музика може слугувати об'єктом обміну.
3. Охарактеризувати актуалізацію музикування через його взаємодію з безпосереднім реципієнтом та функцію її біхейвіорального контролю.
4. Узагальнити моделі функціонування музики та їх робоче використання, функції контролю, переконання та стимуляції.
5. Схарактеризувати музику як середовище для формування самоідентичності.
6. Осягнути музику в контексті перформативних практик.
7. Охарактеризувати передумови формування, шлях та характерні культурні особливості хіп-хопу.
8. Ідентифікувати соціо-економічні чинники становлення хіп-хопу як музичної домінанти сьогодення.
9. Осягнути християнський рок як приклад спроби втілення біблійних принципів в життя та його вплив на формування самоідентичності.

8.ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які може виконати кожен аспірант:

- участь у семінарському занятті (доповідь на одне із питань плану заняття, доповнення до доповідей за іншими питаннями плану заняття, участь у дискусії за темою заняття);
- співбесіда з лектором (фронтальна перевірка компетентності аспіранта);
- залік.

Критерієм аналізу якості виконання завдань та його усне викладення є максимально влучна добірка наукової інформації з переведення у форму суджень чи тверджень.

Оцінювання знань методом співбесіди з лектором визначає технологія ідентифікації компетентності аспіранта: обізнаності щодо змісту навчальної дисципліни; здатності розуміти принципи вирішення виокремлених філософських проблем.

Співбесіда з лектором проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Усні відповіді (семінарські)	Співбесіда з лектором	Сума (залік)
60	40	100

Максимальна оцінка за відповіді, виступи й дискусії з кожної теми (десять тем) під час семінарських занять – до 6 балів включно (максимально 60 балів за всі теми).

Підсумкова співбесіда з лектором передбачає виконання описово-аналітичних знань з теоретичних та прикладних проблем навчальної дисципліни, включаючи теми для самостійної роботи. Сумарна кількість балів призначених на оцінку підсумкової співбесіди, виводиться шляхом оцінювання якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосувати у наукових, дослідницьких та методологічних ситуаціях.

Залік за талоном № 2 і К проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для аудиторного навчання застосовуються проектори та ноутбуки.

Дистанційне навчання здійснюється через відео-конференцію на платформі Zoom з використанням ноутбука.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна :

1. Адорно Т. Социология музыки. Москва : Университетская книга, 1999. 445 с.
2. Адорно Т. Философия новой музыки. Москва : Логос, 2001. 352 с.
3. Асафьев Б. Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании. Москва, 1965. 151 с.
4. Блаукопф К. Пионеры эмпиризма в музыкальной науке. СПб, 2006. 320 с.
5. Гайденко П. П., Давыдов Ю. Н. История и рациональность: социология Макса Вебера и вебберовский ренессанс. М., 1991. 367 с.
6. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке XX в. М. : Музыка, 1976. 366 с.
7. Лобанова М. Н. Музыкальный стиль и жанр: история и современность. М.: Сов. Композитор, 1990. 234 с.
8. Назайкинский Е. Стиль и жанр в музыке. М ВЛАДОС, 2003. С. 80-138.
9. Откидач В. М. Рок-музыка і світовий художній процес: монографія. Харків : ХДАК, 2005. 294 с.
10. Очеретовська Н., Цицалюк Н, Черемський К. Український словник музичних термінів. Харків : Атос, 2008. 178 с.
11. Сохор А. Социология музыкальной культуры. М : Сов. композитор, 1975. 202 с.

Допоміжна:

12. Адорно Т. Теорія естетики : монографія. К: Основи, 2002. 501-527с.

- 13.Семашко О. Соціологія музики. Соціологія культури / Ред. О. Семашко, В. Піча. Київ: Каравела; Львів: Новий Світ, 2002. С. 312.
- 14.Сорокин П. А. Социальная и культурная динамика. /пер. с англ.; вступ. статья и комментарии В. В. Сапова. М.: Астрель, 2006. 1176 с.
- 15.Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество /общ. ред., сост. и предисл. А. Ю. Согомонова; пер. с англ. М.: Политиздат, 1992. 543 с

Інформаційний ресурс:

16. ПереЗЛАМний момент. Одна історія з життя українського андеграунду. 2018. URL: <https://karabas.live/perezlamnij-moment/>
17. A history of Christian Rock URL: <https://www.christianitytoday.com/ct/2011/mayweb-only/christianrock.html>
18. Cardi B. Rewiew on album “Invasion of privacy” 2017. URL: <https://pitchfork.com/reviews/albums/cardi-b-invasion-of-privacy/>
19. History of Rap – The True Origins of Rap Music. 2014. URL: <http://colemizestudios.com/how-did-rap-start/>
20. How is Christian rock different from rock music in general?. 2015. URL: <https://www.quora.com/How-is-Christian-rock-different-from-rock-music-in-general>